

Abonnement pour un an:

250 piastres

Edition spéciale 500 piastres

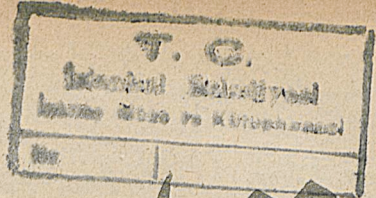
Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XXème ANNÉE

1 Avril 1925—No 177

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

اوتمان: سہ ماہی [۲۴ نسخہ]

داخل ایچون ۰ ۲ خارج ایچون
۲ ۱/۴ اعلا کاغذایی ۰ ایرادر .

اداره خانہ سی

جفال اوغاندہ « اجتهاد ٹھوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمینچی سنہ

نومرو ۱۷۷ - ۱ نیسان ۱۹۲۵

صاحب الخیرات حاجی زین العابدین مرحوم

افندم

ایکی اوچ آی اول ارتحال ایدن ا کو، اشرافندن حاجی زین العابدین حقننده احتیاسات و خاطراتی، وقوع ولان ارزوکن اوزرینه، تقدیم ایدیورم:

یا لکنز تورک دیارنده دکل تکمیل اسلام جهاننده بر مثلنه تصادف ایدیه مین و آذربایجانک علمی، اقتصادی انتباغنده دوقسان سنه قدر علمدارلق ایدن بویوکسک آدمک حیاته یقیناً واقف اولمق دولایسه یله یازدقلم سراپا مشاهدیه مستددر.

دوس - ژاپون محاربه سندن بر از صوکره ایدی . بنده کنز حاجی بک یانه کیتدم، کوردم که یالکنز امضاسنی یازابایین بوامی بویوک آدم، اوچ بوجوق ملیونلق نفقاس تورکی او یاندریمق ایچین کیسه سنی آچمش، پاره آقیتور . استانبولده سلطان عبدالحمید مطبعه لری قاپاندریر، تورکجه جدی اثرلرک تحریر و نشریتی منع ایدر، موجود تألیفات یاندریرکن قفقاسیانک محمد علی پاشاسی دیه جکم، حاجی، کیسه هیتندن تورک مطبعه سی آچیور، اسلام حقوقی روس وارمنیلر قارشى مدافعه ایچین روسجه (قاسی) ، تورکجه (جیات) غزته لری چیقارتیور، هر ایکسینده دائماً حمایه الهه دیکی دکرلی محررلرک اداره سنه تودیع ایدیوردی . دیگر طرفدن (فیوضات) اسمنده غایت مفید بر مجموعه نشر ایتدیریوردی که سر محرری الیوم طبیه منک مدرسلرندن حسین زاده علی بک ایدی . علی بکک تولستوئی اوزرینه یازدیغی نفیس مقاله لری حالا خاطرلارم . اووقته قدر یا کوايله استانبول اراسنده هیج بر نوع مناسبت فکریه و علمیه یوقری بو مناسبتی ایلک دفعه وجوده کتیرن، حسین زاده علی بک، فقیر و شاعر احمد کمال بک در . هر اوچمزی ده حمایه ایدن مرحوم حاجی ایدی .

حاجی، بوتون اومده ش روتنه رغماً غایت ساده کینر، سوک درجه ساده قونوشور، تکلفسز بر ذات ایدی . اونک ایچون درکه حاجی، نشر ایتدیردیکی کتاب و غزته لرک قونوشولورکی یازیلانسی امر ایدردی .

دوعدق لری ادا ایدرنر . هر پرنسپ بر حکم در؛ هر حکم تجربه اثریدر : تجربه آنجاق حواس منک ایشله مه سیله قازانیلر : بوندن شو استنتاج اولونور، که دینی پرده نسپیلر شبهه سز برشی اوزرینه استناد ایتمز و اصلاً همزاد دکلردر : یعنی الله فکری و دین پرده نسپیلری انسانده قطعاً جلی دکلدرلر .

دردنجی مبحث : بالله ایتماق لابد دکلدر وال معقولی اونی هیچ دوشونمک در :

هر دینی سیستم، آنجاق الهک و انسانک طبیعتی و بونلرک آرهنده موجود مناسبات اوزرینه تألیس ایده بیلر . فقط بو مناسباتک موجودیت حقیقه و فعلیه سی حقننده بر حکم ویرمک ایچون طبیعت الهیه حقننده بعضی فکرلره مالک اولمق لازم کایر حالبوکه بتون جهان کنه الهی ناقابل ادراک دیه بزد باغیر ماقده و دیگر طرفندن بونا قابل فهم الهیه صفتلر تعیین اتمکدن و انسانک بو غیر قابل فهم الهی تصدیقندن مستغنی اولامایاجانی آمین دن بر آن فارغ اولاماقده درلر .

انسانلر ایچون که مهم اولارشی . ان تام و نظمی ر آکلاماق امکالنر لغنده بولونلری در . اگر الله انسان ایچون غیر قابل ادراک ایه اونی هیچ دوشونمک ک معقول طریق کورونور؛ فقط دین، انسانک، برجایت ایشله مش اولماق سزین، الهی خاطرندن چه قرامایاجانی حکمنی ویرمک در .

کوزل قادی

کوزل قادی ! نه ده دایر، بیاض کینمشکز !
حقیقتاً، جیجیم، اولکر قادر شیرنمشکز !
سریری کولرک اوستنده برکینمشکز؛
تنزل ایشمشکز، ارضه ئویله ایشمشکز !

❦

کوزل نه وارسه بوعلامه، هب دوشوندم بن،
سزکله ئولچوله مزله، کوزل قادی، ج ا ا .
سایه نستکیز بلیدر او کوزلردن،
تنزل ایشمشکز، ارضه ئویله ایشمشکز !

جناب محی الدین

حاجیه سی آلتنده قوص قوجه بر (نشر معارف جمعیتی) ده
واردی بوکا دائر و شقه نی وحاجی نك امضاسنی حالا
صاقلارم (اغا اوغلی احمد بك) و جمعیت ارکانندن ایدی.
فقیرده اعضا ایدم. فضله اوله رق اغا اوغلی احمد
بك و بنده کز محلات خلقنه قونفراس و یرمکله ده مکلف
ایدیک و معین زمانلرده بووظیفه لری ایضا ایله دک جمعیتمز
ایکی سنه ایچده ایکیشر، اوچر، دوردر درسخانه لی

زین العابدین مرحوم

سکز ابتدائی مکتبی آچه موفقی اولدی. بونلره لازم
اولان یکی خواجهلری ده آریجه تأسیس ایدیان ابتدائی
دارالمعلمینی یتیشدیردیک. بوتورک دارالمعلمینه روس
کیمنازیالرندن مأذون اولوب مکمل اصول تدریس کورمش
مسلمان خواجهلرده تبیین ایدیلشدی.

حاجی، بوجعیت واسطه سیله تکمیل اسکی مسجد
وقف مکتلرینی یکی دارالمعلمینه اصول کورمش معلملره

حاجی، قرآن کریمی (قاضی محمد کریم) قلمیله قفقاس
تورکجه سنه ترجمه و بر قاج بیک لیرا صرفیله طبع ایتدیردیکی
کبی سلطان حمیده مذهب جلدلر حالنده ده هدیه یلا مشدی.
بورایه عودتمدن اون بش سنه صوکره بومعظم اثری سابق
مصر قومیسری دیار بکرلی اسماعیل حتی بکک خانه سنده
کورمش وزدن تدارک ایله دیکنی صور مشدم (بیلدیز
یاغماسنده قورتاردیغ اثردر) دیدی. امیری افندی
کتبخانه سنه وقف اتمک اوزره کوتوره جکنی
سویله دی. اثرک تاریخی و بناء علیه حاجی نك
معرفه و رولیکنی توصیف ایتدم مرحوم حیرت
ایتدی.

حاجی اندلس مدنیت اسلامیه سنه پک
مفتون ایدی. سراینک، اودت معظم
سراینک احتفال سالوننی صورت مخصوصده
(الحمراء) یچمنده یاپدیرمشدی. کندیسنه
مسافر اولان ایران شاهی ایله روس اکابر
رجائی بوراده قبول واعزاز ایتشدی.

معین آدملره روسجه جلد جلد تاریخ
کتابلری اوقوتدورور دیکلهدی. بکا
(زیدان) افندینک مشهور مدنیت اسلامیه
تاریخی اوقوتدورمش، دیکله مشدی. حتی
حتی امر مخصوصی اوزرینه بعض برلری ترجمه
واغا اوغلی احمد بکک غزنه سیله نشرده باشلا
مشدم زیرده عرض ایدیله جک مکتبک سدی
ونم عودته مجبورتم، پولیسجه تعقیب ایدیلشیم
اکاهه مانع اولدی برکت ویرسن (ذکی مغامر
بك) بالاخره استانبولده بوتون اثری ترجمه
ایتدی.

حاجی، روس کیمنازیالریله دارلفونلرنده کندی پاره
سیله اوقوتوب یتیشدیردیکی برچوق تورک معلملری
تشویق ایدره ک مکتب کتابلری ده یازدیرتمش، مطبعه سنده
کندی مصر فیله باصدیرتمشدی.

حاجی - تورکستان، وولغابونی، قریم و تکمیل
قفقاس معلملرینک ایلری کلنلرینی دعوت ایدره ک ۱۹۰۸
ده عمومی قونفره آچدیردی.

دور ایتدیردی .

مرحوم ، آخوندلری ، روس لسان و عرفاندن استفاده ایتک ایسته مدکلرندن دولایی سومن وارمنی ایله روس روحانیلرینه نسبتیه چوق کروی بولوردی .
فقطا و نلری کندی حاللرینه براقاز ، تنویره چالشیر .
کندیلرینه آشنا اولدقلری عربی و فارسی لسانلرنده یازیلان ییکی اثرلر اهدا ایدردک فیکرلرینی آچمق ایسته ردی .
برچوق ملالره اسلام غزتله رینک الک مکمللرندن ایکیسینی محاننا ارسال ایتدیریر و بونک ایچین طبعی بر چوق پاره صرف ایدردی . هندستانده چیقان و تکمیل احوال و ترقیات جهانندن بحث ایدن مشهور (الحبل المتین) غزته سنی ، کفارسی لسانیه منتشر در ، و مصرده چیقان (المؤید) جریده سنی اونلره توزیع ایتدیردی .

حتی مکتبمه کلن و آیرجه [قورس] کورن ملالره پک معتدل برشکلده مناقشه یه ققیری مأمور ایتشدی .
حاجی ، بزم ، با کو دارالمعلمینی برچوق هدیله لری آراسنده ایکی بویوک علمی خزینه ایله ده منتدار ایتشدی :
۸۸ جلدلک روسجه استیقوپه دی ایله ۳۱ جلدلک فرانسیزجه آلسیقلوپه دی احسان ایله مشدی . الیوم (وطن) غزته سنده جمعه مصاحبه لرینی یازان محترم (عیدالله افندی) حضر تلی بر آراق با کوی زیارتنده بزم مکتبده کلدی و حاجی نک لطف ایتدیکی او معظم جلدلری کورونجه پک زیاده تقدیر ایله مشدی . « نه ترقیرور ذات ، بزده نه پادشاده ، نه معارف ناظری بیله بو طرزی دوشونمه ز » دیمشدی .
۱۷ سنه اول با کو تورک دارالمعلمیندن تیشلر خاطر لارلرکه شهر مند کوره استانبول کتابلری اولاجی نک پاره سیله و فقیر واسطه سیله کیرمش ، محمد امین بکک تورکجه شعرلری اولاجی نک دارالمعلمینده با کو کنجلرینه از برله تیلمشدر .

امین بکک بالخاصه عبدالحق حامد بک طرفندن ده مظهر تقدیر اولان (بن بر تورکم دینم جنسم اولودر) نشیده سنی ایلك دفعه آذری نغمه سیله بسته لتن ولا اقل ایکی یوز کتجه بلله تن بنده کزم . بونکله الی الابد مفتخرم .
عبدالحق حامد بک افندی یه بوندن وبا کوده حیات فیکریه دن باحث یازدیغم عریضیه ویردکلی جواب تلطیفکار

« مکتوبلره ک ایکنجی جلدنده مندر جدر .

با کو چو جوقلری بینه حاجی نک سماحتیه در که ایلك دفعه تورکجه بالدی زلی مکافات کتابلری آلفه موفق اولشلردر حاجی مرحوم ، نشر معارف جمعیتی واسطه سیله با کوده آچدیردیغی مذکور سکز ابتدائی ایله دارالمعلمیندن اول واونلردن چوق بویوک بر (دارالمعلمات) ده یاپدیرمشدی باشقه تورلو اذن آلامادیغی ایچین ایپراطور پچه نک اسمنی ویردرک الکساندر با دارالمعلماتی دیمشدی . نه سیاست عاقلانه : براسم سایه سنده نه قدر تورک معلمه سی یتیشدیرمکه موفق اولدی . بو پک کوزل مکتبک مدیره سی لهستانلی بر خاتم ایدی . حاجی بو مؤسسه یی وفاتندن صوکر با قسز قندن ، خرابیدن قورناراجق مهم بر مبالغه ده آروب باقه یه یاتیرمشدی .

بوندن باشقه حاجی مرحوم روسلرک با کوده کا ئن فوق العاده مکمل « تکنیقومه لرینه رشوتله ! اوهت رشوتله برچوق تورک کنجی ادخالنه ، بوسایه ده بر چوق تورک صنعتکاری یتیشدیرمکده موفق اولشدر . حاجی روسلرک ارمنیلرک تورکلی اقتصاد ساحه سنده دائماً زمک ایسته دکلرینی بیلیردی .

روسلر اومشهور صنایع مکتبینه تورکلی آلاماق ایچون آغیر قیود قویمشلردی حاجی نفوذ و ثروتیه ایشه بو قیدلری رفع ایتدی .

[ایکنجی و صوکنجی قسم کلچک نسخه ده]

ارکاک معلم مکتبی — معلم م . جودت

بسم الله الرحمن الرحیم

یکی مفکوره لره دوغرو

تورک ره آیزم « ی ، شأنتیجیلی

« Die Natur schafft ewig neue Gestalten ;
Goethe [*]

ملیتجیلک نه در ؟ بزده بومفهومک ایلك تعریفی 'مرحوم ضیا کوک آلب ویردی . فقط او یالک زعلی بر تعریف ویرمکه اکتفا ایتهدی . بو تعریفک ادبیاتی ده یاپدی علمک یانه ادبیاتی قانديکزمی شأنتی کوزلکه فدا ایتمش اولورسکز . « قیزیل آما » مؤلفی زه یکی بر دنیا باراتدی

[*] طبیعت متصل یکی شکلر باراتیر .